

לקוטי שיחות פרשת דברים כרך יד

24 בקרא מקום ששמו "די זהב"⁴; וגם זה הוא כמו
25 (ובהמשך למה) שכתב בנוגע ל"תופל ולבן" –
26 "חזרנו על כל המקרא ולא מצינו מקום ששמו
27 תופל ולבן, אלא כו"⁵.

28 אבל צריך להבין:

29 למה לא יפרש שזהו שם מקום⁶, ונקרא המקום
30 "די זהב" ע"ש "העגל שעשו (שם) בשביל רוב
31 זהב"? והרי מצינו כמה מקומות בתורה, שנקראו
32 ע"ש הפעולות שנעשו בהם⁷. ואף שלא מצינו עוד
33 פעם במקרא מקום ששמו "די זהב" – הרי כו"כ
34 מקומות⁸ נזכרו בתורה רק פעם אחת בלבד.

35 ואינו דומה ל"תופל ולבן" – כי בהם אין לומר
36 שהמקום נקרא כן ע"ש שבו "תפלו על המן שהוא
37 לבן" – כי בשם כזה (הנקרא ע"ש איזו פעולה) –
38 צ"ל ניכר בהשם מענין הפעולה, או הדבר שבו נעשה
39 הפעולה, או עכ"פ הדבר שהוא טיבת הפעולה
40 שהיתה במקום זה; אבל בנידון ד"תופל ולבן" הרי
41 זה שהמן הוא "לבן" הוא ענין צדדי בהמן ואינו
42 ע"ד הנ"ל [ובתיבת "תופל" עצמה (שפירושה
43 ש"תפלו") בלא תיבת "ולבן", אין מרומז שום
44 חטא מיוחד, כי כל החטאים של בני במדבר היו
45 זה ש"תפלו" על איזה ענין]. ולכן מסתבר שאין
46 "תופל ולבן" שם מקום ע"ש ששם "תפלו" על המן
47 (הנרמז בענין צדדי לגמרי -) שהוא לבן⁹.

48 אבל ב"די זהב" הרי מרומזת טיבת החטא
49 (הפעולה), וכלשון רש"י "שעשו בשביל רוב זהב
50 שהי' להם" – וא"כ הרי אפ"ל גג"ז נכלל
51 בהמקומות שהכעיסו, כי המקום נקרא "די זהב"
52 ע"ש רוב זהב כו'.

(4) וראה רבינו בחיי כאן.

(5) ואין רש"י צריך לכתוב ב"ודי זהב" שאינו שם מקום, כי מובן הוא מעצמו ע"י הקדמתו "הוכיחן כו" – ואין צריך לכתוב ש"חזרנו על כל המקרא וכו'" כי כבר כתב כן בנוגע ל"בין תופל ולבן".

(6) וכפי' הרשב"ם כאן. וראה ראב"ע, חזקוני. ועוד.

(7) ראה נח יא, ט. וירא כא, לא. ויחי נ, יא. בשלח יז, ז. שלח יג, כד. ובכ"מ.

(8) ראה בקונקורדנציא לשמות.

(9) משא"כ אם הוא רק רמז בעלמא, יכול לרמוז גם בענין צדדי לגמרי. ואדרבה: מכיון ש"הזכירים (רק) ברמז מפני כבודן של ישראל", הרי מסתבר שאמר רמז הכי רחוק.

1 א. בתחלת פרשתנו, עה"פ "אלה הדברים אשר
2 דבר משה וגו' ודי זהב", מפרש רש"י: "ודי זהב
3 – הוכיחן על העגל שעשו בשביל רוב זהב שהי'
4 להם שנאמר¹ וכסף הרביתי להם² וזהב עשו
5 לבעל".

6 והנה, אע"פ שכבר הקדים רש"י בתחלת פירושו
7 לפסוק זה "שהן דברי תוכחות (ומנה כאן כל
8 המקומות שהכעיסו וכו')" ובכ"ז חזר וכתב גבי
9 "ודי זהב": "הוכיחן (על העגל)" – נראה שטעמו
10 הוא מפני ש"די זהב" אינו נכלל בהמקומות המנויים
11 בפסוק (כי משמע לי' לרש"י שאינו שם מקום),
12 ובמילא לא ידענו עדיין שגם "די זהב" הו"ע של
13 תוכחה. ולכן פי' רש"י על "די זהב" – "הוכיחן (אף
14 שלא פירש כן בהמקומות – הקודמים) על העגל
15 שעשו בשביל רוב זהב" – ובזה כוונתו (גם)
16 להדגיש, שאין "די זהב" שם מקום שבזה מרמז
17 להוכיחן, אלא שלשון זו עצמה מודיעה את
18 התוכחה על העגל: "הוכיחן על העגל כו"³.
19 ובפירושו על "ובין תופל ולבן" – "הוכיחן על
20 הדברים שתפלו על המן שהוא לבן", כי גם תופל
21 ולבן אינו שם מקום.

22 ומה שהכריחו לרש"י לפרש ש"די זהב" אינו
23 שם מקום, י"ל בפשטות שזהו משום שלא מצינו

(1) הושע ב, י.

(2) כ"ה בכת"י וברוב הדפוסים, אף שבכתוב: "הרביתי לה גו'" – הרי שגם מפרש"י זה מוכח הכלל שנת' במ"א (על פרש"י יתרו כ, ח) – דע"פ שיטתי' דבא לפרש פשוטו של מקרא (גם לזה שאן זה עתה מתחיל בלימוד המקרא - בן חמש, כדבר חכמים במשנתם (אבות פ"ה מכ"ב – לגירסת אדה"ז)) – הרי כשמביא ראי' מקרא (ועאכ"כ ממתז"ל) – כותב הלי' בפירושו – היינו ע"פ פשוטו (באם הראי' – מנפשו הכתוב), אף שלי' הכתוב שונה – וכן בנדודי: לי' הכתוב "הרבתי לה", אבל רש"י כותב (כנ"ל כגירסת הכת"י וברובם ככולם לרפוס רש"י*) "הרבתי להם" כפירוש הכתוב – ע"פ הכלל הנ"ל (עד שבא מעתיק ובחור-זעזער שרצה לתרץ רש"י מהמקשה עליו מל' הכתוב – ושיבש הכת"י והדפוסים "ותיקן" וכתב "לה").

(3) בסגנון אחר: ע"פ הקדמת רש"י "ומנה כאן כל המקומות וכו'" מובן שפי' תיבות "במדבר בערבה וגו'" הבאות לאח"ז ה"ה המשך ל"הדברים (תוכחות) אשר דבר משה", ש"דבר (תוכחות – הוכיחן). . . במדבר וגו'". משא"כ "בין תופל ולבן", וכן "ודי זהב", מכיון שאינם שם מקום, אינם באים בהמשך ל"דברי (תוכחות) משה" – לכן מוכרח רש"י לפרשם.

* משא"כ בדפוס ראשון ושני וא' מהכת"י שנמצא "לה".